

Co-crear una ciutat co-educadora

No s'han tingut en compte les experiències, percepcions i necessitats dels infants en la creació de les ciutats

Julia Goula, Helena Cardona i Dafne Saldaña
EQUAL SAREE

Els espais públics són primordials com a punts de trobada, de joc i de representació social, cultural i política. Els espais urbans no són neutres, són la representació física dels valors de la societat que els planifica, els construeix, els gestiona i els habita. Els espais ens parlen, transmeten missatges que integrem de manera inconscient i que poden (re)produir desigualtats socials.

La participació comunitària i els processos de cocreació són eines que permeten reflexionar sobre la nostra forma de viure, plantejant qüestions com la convivència de persones amb realitats diverses o la gestió de les cures en la ciutat. Els processos participatius enforteixen les relacions entre persones, fomenten el treball en equip i posen en valor el bé comú per sobre dels interessos individuals.

D'altra banda, la perspectiva de gènere ens permet crear els aspectes físics, socials i psicològics de l'espai per visibilitzar les desigualtats i generar estratègies d'actuació per erradicar-les.

La infància ha estat un dels col·lectius generalment neutralitzats a l'hora de dissenyar les ciutats. No s'han tingut en compte les seves experiències, percepcions i necessitats. No obstant, posar als infants al centre de les decisions urbanes beneficia a la resta de la

societat i ens permet avançar cap a models urbans més inclusius. Per la seva condició de dependència, la infància està continuament interactuant amb altres persones.

Per això, millorar la seva qualitat de vida suposa una millora indissociable de la qualitat de vida de les persones del seu entorn. Quan tenim en compte la perspectiva de la infància estem tenint en compte la perspectiva de gènere ja que, històricament i encara a l'actualitat, són les dones qui assumeixen en major mesura les tasques de criança i de cures.

Quan pensem ciutats per a la infància les estem pensant també per a la gent gran ja que, en aquest moment de crisi del sistema de benestar i especialment en el model mediterrani, són les àvies i els avis

qui s'erigeixen com a agents de suport a les tasques de criança i de conciliació laboral.

I, per últim, quan treballem des de la perspectiva de la infància, millorem les condicions d'altres diversitats com les físiques o les psíquiques o inclús de cultures i ètnies minoritzades, ja que treballar la riquesa de la diversitat des d'etapes primerenques contribueix a la creació d'un futur de ciutats més justes, més cohesionades, més igualitàries, més interculturals i més pacífiques.

Per tant, quan parlem d'espai públic i infància, parlem de repensar les ciutats perquè siguin amables, tolerants i conciliadores de ritmes de vida individuals i col·lectius. En definitiva, per a què siguin Ciutats Coeducadores.

COLLAGE REALITZAT PELS INFANTS PER REPENSAR EL PARC DE SANDINO. EQUAL SAREE

El nostre projecte

Com podem incloure a la infància com un agent actiu en les transformacions del seu entorn? Com aconseguim que els processos de cocreació amb nens i nenes generin uns espais públics més coeducadors? A Equal Saree treballem per repensar els espais públics amb mirada de gènere incloent a les persones usuàries en la presa de decisions i, per tant, reconeixent a les nenes i als nens com a part activa de la ciutadania.

Un projecte amb el que ens sentim molt representades és Fem dissabte! una experiència de cocreació d'una plaça amb els nens i nenes de Santa Coloma de Gramenet. Aquest projecte es va iniciar al 2016 i, al llarg de 3 anys, hem diagnosticat les necessitats, hem dissenyat conjuntament la nova plaça i, finalment, s'ha portat a terme la remodelació.

El disseny resultant és una plaça permeable i oberta al barri, amb diversitat d'espais i d'usos per cobrir les necessitats de les diferents persones usuàries, amb mobiliari confortable i amb elements que visibilitzen el procés de cocreació amb la infància. La seva essència alegre i acolorida, els passos que permeten crear-la segons els recorreguts més comuns, el tipus de jocs escollits, els arbres i els materials...

Totes i cadascuna de les decisions s'han pres col·lectivament, donant-li a la plaça un caràcter únic. Més enllà del resultat físic, aquest ha estat un procés coeducatiu que ha donat eines als nens i a les nenes per analitzar el seu entorn quotidià amb mirada crítica i per proposar millores a través del disseny. Gràcies a la perspectiva feminista, present al llarg de les activitats, s'han integrat valors com la inclusivitat, el respecte a les diversitats i la igualtat de gènere, aprenent com incorporar-los en l'ús i l'organització dels espais compartits.

ACTIVITAT PARTICIPATIVA AMB INFÀNCIA A LA VIA LAIETANA. EQUAL SAREE

JARDÍ DE JOSÉ BERRUEZO SILVENTE, SANTA COLOMA DE GRAMENET, RESULTAT DEL PROCÉS "FEM DISSABTE!". EQUAL SAREE

Altres exemples a Santa Coloma són els projectes Salzelúdic i Repensem el parc de Sandino. El primer va ser un procés amb l'escola Santa Coloma per repensar el Passeig de la Salzereda amb l'objectiu d'integrar les necessitats i desitjos dels infants en el projecte de remodelació. En el cas del parc, les activitats amb el Consell dels infants es van centrar en imaginar com donar-li vitalitat a aquest espai, actualment infrautilitzat, introduint nous usos i elements i treballant a partir de la tècnica artística del collage.

Més enllà dels processos participatius sobre espais lúdics, enfocats a una participació específica de la infància, també creiem important incloure als nens i les nenes en les decisions sobre les grans transformacions urbanes. En

aquesta línia està el cas de la Via Laietana. Un carrer pel veïnat, en el que hem tingut en compte la perspectiva de la infància en relació a l'autonomia, reflexionant sobre com garantir la seguretat, l'accessibilitat i l'escala humana en un dels principals eixos de mobilitat de Barcelona.

A través d'aquests exemples hem volgut posar de manifest que qualsevol transformació urbana és una oportunitat per generar processos coeducatius, per implicar a les criatures en les decisions sobre el seu entorn quotidià i per dotar-les d'un paper actiu com a cocreadores. D'aquesta manera busquem fomentar una ciutadania que, independentment de la seva edat, interactua, decideix i aprèn de la seva ciutat. ♀♂

(equalsaree.org)